

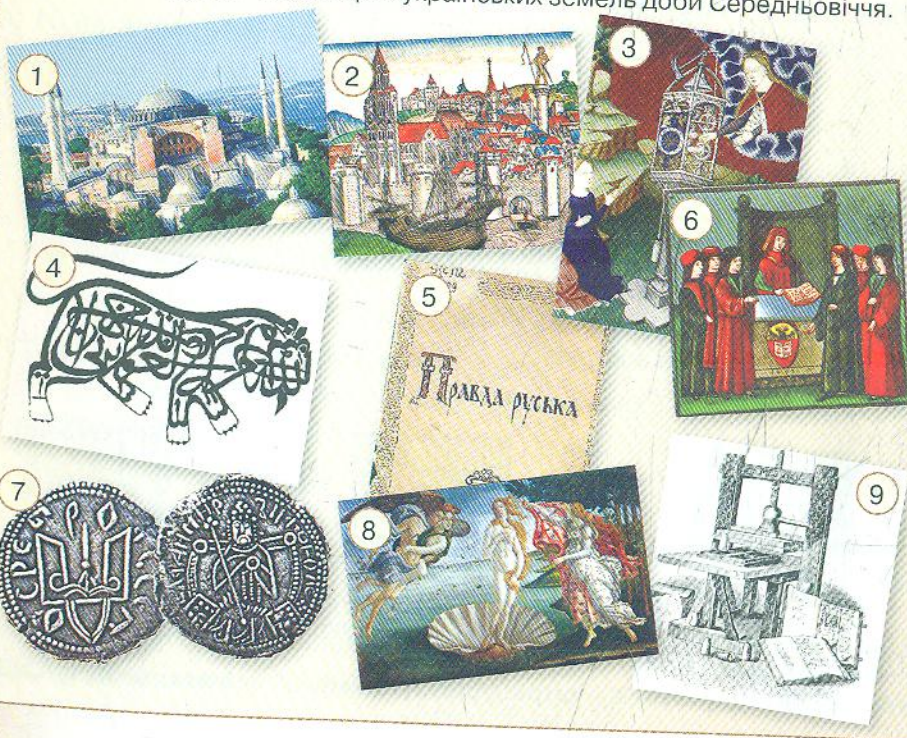
Пригадайте, які періоди історії людства ви вивчали раніше. Кого з видатних діячів попередніх епох ви пам'ятаєте?

1. ЦИВІЛІЗАЦІЙНА СПАДЩИНА СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ В ІСТОРІЇ СВІТУ Й УКРАЇНИ

Історію Середньовіччя (від середини V до кінця XV ст.) ви вивчали в 7 класі. Середньовіччя було добою романтизованого рицарства, хрестових походів і панування релігійного світогляду. У цей період основою для життя людини була земля, за володіння якою розгорталися феодалні війни.

Діємо: практичні завдання

1. Пригадайте, коли з'явилася характеристика Середньовіччя як «темних віків». Чим була зумовлена така оцінка цієї доби? Які факти з історії Середньовіччя дають змогу спростувати цю думку? Для виконання завдання скористайтеся історичним колажем.
2. Визначте, які досягнення доби Середньовіччя ілюструє колаж; які ілюстрації «нагадують» нам історію українських земель доби Середньовіччя.

Саме від доби Середньовіччя до нас дійшли важливі традиції і цінності, тичного, господарського, культурного життя і повсякдення.

На теренах середньовічних просторів постали сильні держави, великі міста, які й сьогодні приваблюють туристів перлинами середньовічної культури. Унаслідок гострих суспільних дискусій ствердилися *основи сучасної демократії*. Саме в європейських містах постала *ідеологія гуманізму*, що утверджувала повагу до людини і її гідності.

На Сході постала нова світова релігія — *іслам*. Неповторну культуру й самобутні суспільні традиції творили народи Персії, Індії, Китаю і Японії.

Онлайн-гра
«Пам'ятки
Середньовіччя
в сучасному світі»
<https://cutt.ly/qoSDgyu>

Діємо: практичні завдання

1. Поясніть, яку роль у житті суспільства відігравали запропоновані в історичній хмаринці «винаходи» доби Середньовіччя.
2. Якими із цих «винаходів» ми користуємося і сьогодні?

<https://cutt.ly/1v3Jjzr>

Опрацюйте інформацію рубрики «Історія Русі-України як складова середньовічної історії» та виконайте завдання.

2. НОВИЙ ЧАС. ПЕРІОДИЗАЦІЯ МОДЕРНОЇ ДОБИ

Протягом XIV–XV ст. в середовищі середньовічного суспільства почали з'являтися ознаки нового етапу розвитку людства. А вже наприкінці XV ст. мислителі Відродження констатували початок **Нового часу** — доби прогресу у всіх сферах життя європейського суспільства.

Варто запам'ятати!

Новий час (або Модерна доба) — період в історії людства (**кінець XV — початок XX ст.**), протягом якого відбувся перехід від аграрно-ремісничої цивілізації до індустріального суспільства; період становлення сучасної європейської цивілізації.

В історії Нового часу виокремлюють два періоди: **Ранній Новий час** (**Ранньомодерна доба**) та власне **Новий час** (**Модерна доба**).

Кінець XV ст. — середина XVIII ст.

Перехід

- від доби Середньовіччя до нових часів;
- до передіндустріальної цивілізації

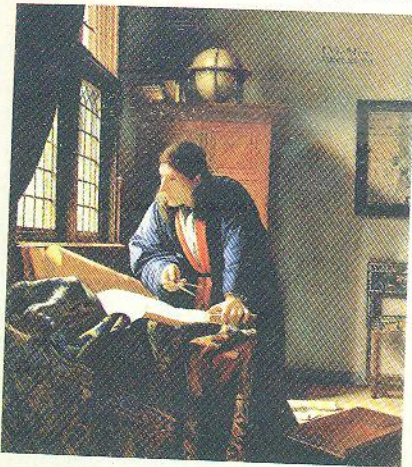
Кінець XVIII ст. — початок XX ст.

Формування

- індустріального суспільства;
- засад демократичної системи суспільних відносин

Діємо: практичні завдання

Розгляньте картини й поясніть, чи можуть вони слугувати історичним джерелом. Свою думку обґрунтуйте. На основі картин схарактеризуйте образ людини Ранньомодерної доби.

Географ (картина художника Яна Вермера, 1668–1669 рр.)

Міньяло і його дружина (картина художника Квентіна Массейса, 1510–1515 рр.)

Розкриваючи зміст Модерної доби, ми звертаємо увагу на якісні зміни в житті саме європейського суспільства. Це зумовлено тим, що за Нового часу цивілізаційні центри пішли власними шляхами розвитку: Західна Європа — **шляхом модернізації** усіх сфер суспільного життя, а більшість неєвропейських країн ішла власним **традиційним шляхом** розвитку аграрно-ремісничого суспільства. Тому суспільства неєвропейських країн учені часто називають **традиційними**.

Поміркуймо!

Поміркуйте, як складатимуться відносини між західною модерною цивілізацією і традиційними східними цивілізаціями. Вплив якої цивілізації буде сильнішим у світі за доби Нового часу? Чому?

Діємо: практичні завдання

Працюючи з наступним фрагментом параграфа, заповніть у зошиті схему «Характерні риси Ранньомодерної доби» в Європі й Україні.

ХАРАКТЕРНІ РИСИ РАНЬМОДЕРНОЇ ДОБИ

Європа

Україна

Які ж зміни відбувалися у світі за доби Раннього Нового часу? Чим жило в цей час населення українських земель?

Починаючи з кінця XV ст. внаслідок Великих географічних відкриттів **світ людини значно розширився**. Європейська цивілізація поширила свій вплив на так званий Новий світ — Америку й Австралію, а також на менш доступні раніше азійські землі.

Розширення контактів, доступ до нових земель і ресурсів сприяли **розвиткові ремесел і торгівлі**. Перші ролі в суспільстві відігравали **підприємливі люди з капіталом**, який витрачали не на розкіш і розваги, а на розвиток власної справи — мануфактур, крамниць, банківської справи.

Поряд з фізичною працею в суспільстві зростала потреба в людях розумової праці.

З розвитком науки й техніки, розширенням знань про навколишній світ поступово **втрачала свої позиції в суспільстві католицька церква**. В Європі поширювався рух за реформування церкви. Його результатом було виникнення нової течії у християнстві — **протестантизму**.

Важливі зміни відбувалися і в політичному устрої: на європейських теренах **постали централізовані держави з абсолютною владою монархів**.

Поступово зростало усвідомлення належності до певної національної спільноти на відміну від середньовічного поділу суспільства на стани — **розпочався процес формування сучасних європейських націй**.

Водночас визрівало переконання, що справжнім завданням держави є служіння громадянам. Ці ідеї спричинили початок боротьби за встановлення **громадянського суспільства**.

За Ранньомодерної доби особливим шляхом розвивалися українські землі, які перебували на межі між західноєвропейським і східним світами.

Протягом усього періоду Раннього Нового часу за панування на українських теренах боролися три великі сили: Королівство Польське (згодом — Річ Посполита), Велике князівство Московське (згодом — Московське царство, Російська імперія) та Османська імперія.